

obravnavajo tudi območje Alp. Združenje je odprto, pristop je možen vedno, na potezi smo v Sloveniji.

Velja poudariti, da se planinske zveze pod severno steno Triglava niso obremenjevale s »klasičnimi« temami o novih planinskih poteh, preplezanih smereh ali o drugih alpinističnih dosežkih, ki dobivajo vse bolj športno obeležje. Čas nam – poleg teh matičnih aktivnosti – vse bolj nalaga širše razsežnosti delovanja in vlogo pri izvajanju programov za ohranjanje naravnega okolja kot tudi sodelovanja pri oblikovanju razvojnih usmeritev iz Agende 21 o trajnostnem razvoju. Odmevne so bile ugotovitve iz poročil, da se vlaganja planinskih organizacij za vzdrževanje planinskih poti in sanacijo postojank razvrednotijo, ko hodiš ure in ure po območjih planin, »zastupljenih« z umetnimi gnojili, in nadaljuješ po gozdovih, prepletenih s propadajočimi gozdnimi cestami, ki zaradi neokoljevarstvene gradnje in nevzdrževanja postajajo žarišče erozij in plazov.

V Vratih so se te usmeritve izrazile – poleg siceršnjega zavedanja – tudi v treh točkah dnevnega reda, ki sem jih namenoma uvrstil v zaključek:

- Delegacije so potrdile program povezovanja z drugimi nevladnimi organizacijami, ki s svojim delovanjem segajo tudi v svet planin, gorá in sten (v kraticah: CIPRA, UIAA, CIAPM, MF in MW).
- CAA je vse bolj aktivna pri uresničevanju Alpske konvencije, kar je sicer mednarodna pravna obveznost osmih alpskih držav in EU. Oblastni mlini pa meljejo počasi, zato je CAA skupaj s CIPRO – obe imata položaj opazovalke v

organih Alpske konvencije – ministrom za okolje in prostor že naslovila pobudo in tudi formulacije, da je prek protokola o prometu potrebno prepovedati gradnjo novih koridorjev čez Alpe, helikopterske prevoze pa omejiti na nujno oskrbo in reševanje v gorah. Delegati so na zasedanju sprejeli tudi predlog, da naj podpisnice Alpske konvencije vendarle začnejo uresničevati že pred leti sprejet protokol o turizmu, ki s svojimi ukrepi sega tudi na področje rekreacije, športa in planinstva.

• Končno se je širina delovanja CAA izrazila tudi z dogovorom o pripravah na razgovor v palači EU. **Romano Prodi**, novi predsednik Evropske komisije, je povabil delegacijo CAA na delovni pogovor.

Ob vseh visokih ciljih je bilo vzdušje planinsko prijetno. Predsednik PZS **Andrej Brvar** se je izkazal kot pravi gostitelj – planinec. Na predvečer nam je **Stanko Klinar** na diapozitivih in z besedo pričaral svet slovenskih Alp, planinskemu vzdušju je prispevalo tudi spanje v sobah s skupnimi ležišči v prenovljenem Šlajmarjevem domu, udeleženci pa so prispevali po svoje – nihče ni prišel v »mašnem gvantu« ali s kravato. Pa tudi novoizbrani predsednik CAA, sicer predsednik Planinske zveze Francije **Andre Croibier**, se je zahvalil po planinsko in se pridružil drugim udeležencem z napovedjo, da se bodo drugo leto vrnil in opravili pohod na vrhove, če jo je že letos zagodlo vreme in je odpadel obisk bližnjih vrhov, predviden na dan po enodnevem zasedanju. No, trije zanesenjaki so se na Luknjo le odpravili, kar v dežju; vse je bilo organizirano, tudi hlajenje.

Milan Naprudnik

NA ENI STRANI SONČNE CELICE, NA DRUGI STRANI KUPI SMETI

SMETIŠČA OKOLI TRIGLAVA

IGOR ZLODEJ

Ko si po številnih obiskih gorá prežet od vsega lepega, ko se naužiješ neskončnih razgledov, sončnih vzhodov in zahodov, gorskih rožic, tišine in šelestenje jesenskega listja, ko ti postane vse tako domače in ko tudi v gosti megli vidiš vse bližnje in daljne vršace, ko naenkrat ne zapustiš več tople postelje v koči, da bi šel gledat sončni vzhod, takrat začneš opazovati tudi druge manj lepe reči.

Pravzaprav sem te smeti opazil že zdavnaj, pa vendar sem vedno upal, da jih bodo tisti, ki so jih že pred leti tam odložili, vendarle nekega dne pospravili. Ker se to ni zgodilo in ker to očitno ne zanima niti Zavoda TNP, sem se odločil, da jih predstavim širši javnosti. Gre za nekaj smetišč, ki so nastala že pred leti, ko upravljalci koč smeti še niso odvažali v dolino in sedanji oskrbniki zanje tudi niso nič krivi. Pred leti so za te namene izbrali naravne jame v neposredni bližini koč, kjer se je zatem nakopičilo več kubikov smeti. Večina obiskovalcev planinskih domov jih sploh ne opazi, čeprav vodijo mimo tudi planinske poti. V večini primerov gre za smeti, ki za okolje niso strupene, so pa nerazgradljive in za oči zelo moteče. Gre namreč v večini za pločevinke,

Pod Prehodavci

različen odpadni gradbeni material, ki je ostal po sanaciji koč, razbito steklo in za plastiko. Kot se lahko opazi, se vmes najdejo tudi novejši odpadki, ki so jih tja odvrgli neozavešeni obiskovalci gorá. Predstavil bom le nekaj primerov, za vse niti sam ne vem, so pa verjetno še kje podobni.

Ko pridemo iz Trente tik pod Pogačnikov dom na Kriških podih, se od planinske poti odcepi v levo pot, ki vodi sprva naravnost navzgor, potem zavije nekoliko v

Pod Pogačnikovim domom

levo in ko smo že skoraj pod zimsko sobo, opazimo pod skalami jame, napolnjene s smetmi.

Od Zasavske kočice na Prehodavcih se odpravimo do zimske sobe in od tam po poti proti drugemu jezeru. Po okoli 50 metrih spusta na desni strani tik ob poti opazimo veliko jamo, napolnjeno s smetmi. Na vrhu lahko vidimo kar precej novejših odpadkov.

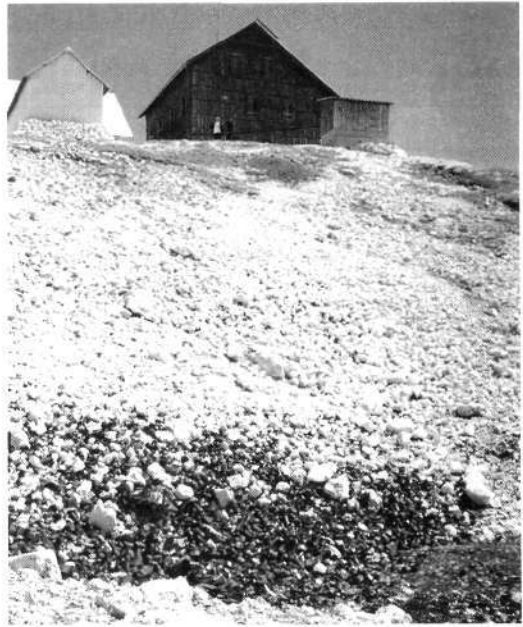
Iz Tržaške kočice na Doliču se odpravimo proti Domu Planika. Ko smo že tik pred domom, zavijemo levo s poti in zahodno od zunanjih stranišč v globeli opazimo kup rjavčeve pločevine.

V globeli pod Kredarico med potjo proti Planiki in potjo proti Konjskemu prevalu lahko poleti, ko skopni sneg, opazimo kar precej razmetanih smeti. Gre predvsem za pločevinke.

Na vrhu Mangarta, točneje, nekoliko pod vrhom na južni strani, si je nekdo uredil mesto za bivanje in tam že pred tremi leti pustil kar zajeten kup smeti. Ker za navedene smeti v treh letih ni nihče poskrbel, sem jih tega leta med enim izmed obiskov lastnoročno pobral in odnesel v dolino. Seveda sem pred tem tudi plačal tako imenovano parkirnino, ki naj bi bila namenjena tudi varstvu okolja. Kot pa ugotavljam, pobiralce parkirnine smeti bolj malo zanimajo, bolj jih zanima lahko priložen denar.

Seveda je večjih ali manjših smetišč v naših gorah še veliko. Zelo moteči so tudi ostanki strmoglavljenega letala, ki so pod Jalovcem med Ozebnikom in Kotovim sedlom, pa smeti v kavernah na Krnu in še marsikje.

Lepo je, da si Planinska zveza prizadeva za ekologijo v gorah. Pred nedavnim je v Vratih pripravila in gostila delovno skupnost planinskih zvez alpskih dežel (CAA), v kateri delujeta tudi komisiji za naravovarstvo in za

Pod Planiko

planinske kočice. Spodbudno je, da je že okoli 30 naših planinskih koč opremljenih s sončnimi celicami, tako imenovanimi ekološkimi suhimi stranišči, čistilnimi napravami in vetrnicami za proizvodnjo elektrike, vendar vse to ob kupih smeti, ki ležijo ob kočah, ne pomeni veliko.

Marsikdo bo pripomnil, da je lahko kritizirati, zato predlagam, da Planinska zveza v sodelovanju s prizadetimi planinskimi društvi in javnim zavodom TNP sanira moteča odlagališča. Letos jih bo še prekril sneg, verjamem pa, da bi jih z ustrežno organizacijo lahko pospravili v naslednjem letu. Prepričan sem, da bi se akcije udeležilo veliko planincev. Država bi lahko pomagala tako, da bi dala na razpolago helikopter.

Alpe kmalu brez snega

Segrevanje Zemlje, ki ga povzroča učinek tople grede, utegne že kmalu odločilno škodovati turistični in s tem deloma tudi zimski planinski dejavnosti.

V skladu z raziskavo, ki jo je naročil svetovni sklad World Wildlife Fund (WWF), bodo v Sredozemlju, enem od priljubljenih območij za počitnikovanje, že v nekaj desetletjih vladale takšne klimatske razmere kot v Sahari, v smučarskih predelih Alp pa ne bo več snežilo. Turisti v Španiji in na Floridi bodo morali v prihodnje računati z malarijo, smogom in hudimi sušami, Maldivom pa zaradi naraščanja morske gladine grozi, da se bodo potopili.

Zaradi zadnji čas povečanega izločanja ogljikovega dioksida se vse bolj večajo temperature zraka, in sicer za 0,2 do 0,3 stopinje Celzija v desetletju.